

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

התמודדות עם התנהגות לא הולמת ועם אירועי אלימות, סיכון ופגיעה במרחב המקוון

נוכח וירוס הקורונה, כולנו מייצרים קשרים ושומרים על קשרים באמצעות הרשתות החברתיות. בתוך כך גם הלמידה נעשית באופן מקוון ומרחוק.

בתקופה זו יש חשיבות רבה להמשך רציפות של תחושת מוגנות, שייכות, קרבה ואכפתיות עבור התלמידים והצוותים החינוכיים. לשם כך ניתן להיעזר במסמך "[אקלים כיתה בטוח ותומך במרחב המקוון](#)" להלן קישורים למסמכים: [יסודי עברית](#), [יסודי עברית](#), [על יסודי עברית](#), [על יסודי ערבית](#)

לצד ההנחיות להתנהלות מיטבית ברשת, קיימים לצערנו אירועים חריגים ומקרים המתרחשים במרחב המקוון. מקרים אלה נעשים חלקם בתוך הלמידה מרחוק וחלקם בתוך האינטראקציה הנעשית בין התלמידים וביניהם לצוות לאורך כל שעות היממה. אירועים אלה יכולים להתרחש בזמן הלמידה ומחוץ לה, הן ע"י תלמידים והן ע"י גורמים חיצוניים. כך למשל: התחזות לתלמיד אחר, העברת קישור השיעור לגורמים חיצוניים אשר נכנסים לשיעור ומחבלים במצגת המוצגת, שיתוף בתכנים פוגעניים תוך מהלך השיעור ועוד.

חלקם של האירועים ובעיקר אלה המיוחסים לבעיות משמעת מטופלים באופן טבעי וישיר על ידי הצוות החינוכי. במסמך זה נבקש להתייחס לאירועים חריגים של התנהגות לא הולמת, אלימות, סיכון ופגיעה ברשתות.

להלן מספר עקרונות אשר חשוב לפעול לפיהם במצבים של התנהגות לא הולמת, ובאירועי אלימות, סיכון ופגיעה במרחב המקוון:

- **הגדרת כללי התנהגות בכיתה גם במרחב המקוון** – סדר וכללי התנהגות תורמים לתחושת מוגנות וביטחון. חשוב לעשות שיח מקדים עם התלמידים על הכללים הנדרשים ולהגדיר בצורה ברורה מה הם. בין היתר נכון להקפיד על שיח מכבד, שמירה על הפרטיות ועל מוגנות המפגש. להזכיר לתלמידים כי הלינק והסיסמא למפגש הם עבורם בלבד ואין להעבירם לאף אחד אחר. חשוב להנחות את התלמידים להיכנס למפגש עם מצלמה פתוחה ולוודא כי כל משתתפי המפגש מזוהים. חשוב להתייחס גם למצבים בהם אין עמידה בכללי ההתנהגות ובתחילת כל מפגש להזכיר ולרענן את הכללים.
- **הגדרת סביבת המפגש כך שתהיה מוגנת ובטוחה** - מומלץ לפעול על פי מסמך ההנחיות לאבטחת מידע בזום שנכתב על ידי מנהלת תקשוב, אגף טכנולוגיות ומערכות מידע: למסמך לחץ [כאן](#). המסמך כולל התייחסות לאישור משתתפים, הוצאת משתתפים,

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

סגירת המפגש אחרי שכל תלמידי הכיתה נכנסו, הגדרת שיתוף מסך רק למנהל המפגש וכד'.

- **יידוע מנהל/ת ביה"ס והיועצ/ת בכל מקרה של אלימות, סיכון או פגיעה** - לצד התנהלות ישירה ושוטפת המטופלת על ידי צוותי החינוך, יש מקום ליידע את מנהל/ת ביה"ס ואת היועצ/ת במקרים אשר לגביהם יש צורך בהיוועצות ובהמשך התערבות.
- **קיום היוועצות עם גורמי מקצוע באירועים חריגים** – ניתן להיוועץ עם גורמים מקצועיים מתוך המערכת כמו: המפקח/ת על הייעוץ, פסיכולוג/ית ביה"ס, מדריכי שפ"י ביחידות ובתחומים ומוקד 105. בעת הצורך תתקיים היוועצות עם גורמים נוספים מחוץ למערכת החינוך. גורמי המקצוע עמם תתקיים ההיוועצות ומשך ההיוועצות יתקיימו בהתאם להגדרת חומרת האירוע. לצורך כך ניתן להיעזר ב"תבחינים לקביעת חומרת אירוע" המופיעים בחוזר המנכ"ל: "[אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון](#)", בסוף פרק ג בחוזר: "התמודדות באירועי אלימות" בסעיף ו'.
- **קיום דיון בין מקצועי במקרים של אלימות, סיכון ופגיעה** – בהתאם לחומרת האירוע וככל הניתן בעת הזו, יש לקיים דיון בין מקצועי בהלימה להנחיות חוזרי המנכ"ל אשר יכול את אנשי המקצוע של שפ"י וגורמים נוספים על פי צורך.
- **שיתוף ההורים באופן ייזום ופראקטיבי** – מאחר והלמידה מתבצעת בבית, מומלץ לשלוח להורים את הכללים הנדרשים בעת למידה ברשת, ולבקש את ערנותם לגבי הנושא. כמו כן, מומלץ לבקש מהם לפנות לצוות ביה"ס וליידע לגבי אירועים חריגים ברשת.
- **יידוע הורי התלמידים המעורבים באירוע חריג** - ישנה חשיבות רבה ליידוע ההורים ולשותפות עמם בכל מקרה של אלימות, סיכון ופגיעה. קיימים מקרים מסוימים לגביהם נדרשת היוועצות לגבי יידוע ההורים ולכן חשוב לפעול בנושא בהתאם לסוג האירוע ולאחר שהתקיימה היוועצות עם גורמי המקצוע הרלוונטיים.
- **המשך התערבות וטיפול באירוע** – המשך טיפול והתערבות באירוע יתקיימו בהתאם לאופי האירוע ולצרכים העולים בעקבותיו וככל הניתן במציאות הנוכחית. המשך ההתערבות והטיפול יעשו בליווי אנשי המקצוע של שפ"י: מפקחים, פסיכולוגים ומדריכים. יודגש כי מוקד 105 פועל 24 שעות ביממה וניתן בו מענה לכל טווח אירועי הפגיעה ברשת של מומחים מהמשרה, חינוך (מפקחות שפ"י), רווחה (עו"ס לחוק נוער) ובריאות.